

Лазаренко С. В.

Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського

Назаренко О. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»

МОВНА ГРА В СУЧАСНОМУ ГАЗЕТНОМУ ТЕКСТІ: ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ

Статтю присвячено дослідженню особливостей реалізації мовної гри в сучасному українському газетному тексті. Встановлено, що активне функціонування мовної гри в газетному тексті зумовлено його специфікою, а саме належністю до інституціонального типу текстів, що вимагає певної стриманості у доборі лексико-синтаксичних одиниць і форм їх репрезентації, та функціональним призначенням: маніпуляція свідомістю реципієнтів і формування в них певної моделі поведінки, що вимагає вживання емоційно забарвлених, експресивних мовних одиниць.

З'ясовано, що в сучасному українському газетному тексті найактивніше мовна гра реалізується на лексичному та синтаксичному рівнях. Досліджено такі найчастотніші засоби репрезентації мовної гри: на лексичному рівні: переосмислення лексем, вживання прецедентних феноменів, перифраз, іншомовних запозичень, гра з атрибутами; на синтаксичному рівні: повтори (анафоричні, епіфоричні, анадиплозисні), парцеляція, приєднання, синтаксичний паралелізм, внутрішній діалог.

Встановлено, що мовна гра в газетному тексті може бути реалізована й графічними засобами, найчастотнішим із яких є візуальна актуалізація семантики певного компонента. Основне функціональне призначення усіх засобів мовної гри – передача авторських імплікатур. При цьому лексичні засоби насамперед виражають імплікативні інвективи / характеристики, а синтаксичні та графічні засоби – імплікативні ідеї, заклики, позиції. Крім того, усі засоби мовної гри сприяють емоційній виразності, динамічності тексту, надають йому жвавості / сучасності або інтелектуальності, створюють ілюзію реального діалогу автора з читачем, незвичною / ненормованою формою подачі актуалізують увагу реципієнта та стимулюють його декодувати авторські імплікатури, сприяючи маніпулюванню його свідомістю.

Ключові слова: мовна гра, газетний текст, імплікативна інвектива, імплікатури, підтекст.

Постановка проблеми. Виклад останніх досліджень і публікацій. Мовна гра як об'єкт дослідження здавна перебуває в центрі уваги науковців (Л. Вітгенштейн, К. Детеринг, В. Санніков, Т. Грідіна, О. Сковородников, Т. Космеда). Звернімо увагу на той факт, що спочатку мовознавці під час вивчення особливостей реалізації та репрезентації мовної гри здебільшого зверталися до художніх текстів, але останнім часом для цього все частіше матеріалом обирають публіцистичні, рекламні, політичні тексти (Н. Третяк, І. Лакомська, О. Халіман, Л. Цонева, Н. Кондратенко, О. Порпуліт, Н. Непійвода, В. Зірка, Т. Крутько). І це не випадково, адже саме такі тексти характеризуються найбільшою прагматичністю: основне їх призначення – вплив на свідомість адресата / реципієнта з метою навіювання йому позиції адресанта.

Однак постає суперечність, зумовлена природою / внутрішньою характеристикою цих текстів: з одного боку, вони характеризуються емоційністю, експресивністю та маніпулятивністю, тобто адресант має чітко виразити свою точку зору щодо змальованого ним об'єкта / ситуації, подати її настільки експресивно та емоційно виразно, щоб досягти бажаного результату: змусити адресата визнати авторську позицію як єдину правильну / єдиноможливу, привернути його на свій бік; з іншого боку, ці тексти належать до текстів інституціонального типу, що певною мірою обмежує адресата у вживанні деяких мовних одиниць, в експлікації своїх думок.

Подолати цю суперечність дозволяє мовна гра, під якою ми розуміємо творче, нестандартне, таке, що не відповідає звичній загальноприйнятій мовностильовій і мовленнєво-поведінковій логічній

нормі вживання мовних одиниць для створення ефектних висловлювань, які містять імплікатуру (семантико-прагматичний компонент, що орієнтує адресанта на підтекст) і сприяють маніпуляції свідомістю реципієнта. Вживання мовної гри в газетному тексті дозволяє авторові імплікувати свою точку зору і зробити це настільки виразно та ефектно, що реципієнт мимоволі активно залучається до декодування імпліцитних смислів, а тому у його свідомості формується необхідна адресатові модель.

Попри чималу кількість наукових розвідок, присвячених функціонуванню мовної гри в газетних текстах, це питання й досі залишається актуальним, адже глибоке, всебічне вивчення особливостей вживання мовної гри в текстах газет, її мовностилістичного, прагматичного навантаження дозволить розширити знання про функціонування цього лінгвістичного явища в публіцистичному тексті і сприятиме вивченню особливостей реалізації мовної особистості сучасного журналіста.

Постановка завдання. Мета дослідження – вивчення особливостей засобів репрезентації мовної гри в сучасному українському газетному тексті на всіх його рівнях, встановлення їхнього функціонального потенціалу. Матеріалом дослідження слугували тексти газет «Дзеркало тижня», «Високий замок», «Вечірній Київ», «Україна молода», «Українська правда».

Виклад основного матеріалу. Аналіз газетних текстів засвідчує, що під час реалізації в ньому мовної гри беруть участь усі рівні мови, проте найпродуктивнішими є лексичний і синтаксичний рівні. На лексичному рівні найбільш поширеними засобами реалізації мовної гри є такі:

1. **Переосмислення лексеми**, у результаті чого вона може:

1) набувати протилежного значення: «Як президент *«посилює»* державну вертикаль влади» (ДТ, 24.01.2021);

2) набувати нового значення: «Міненерго *«заспокоює»*, що уряд, навпаки, подбав, щоб для українців не підвищився тариф на електрику ще стрімкіше» (В.З., 29.12.2020).

Зазначимо, що в текстах сучасних газет переосмисленню найчастіше підлягають терміни (здебільшого медичні, юридичні та економічні): «*Остеопороз державного каркаса та кадрове недокрів'я – один із викликів, на які доведеться відповідати новій владі через рік, навіть за умови мирної її зміни*» (Д.Т., 23.03.2018), «*Так, покарати за війну, тяжкі злочини, організацію референдуму, сурогатні державності*» (Д.Т., 09.02.2018),

«*Як імпотенція влади впливає на зникнення річок*» (У.П., 05.10.2020), «*Найяскравіша ілюстрація річкових «конвульсій» – зелена річка Дніпро*» (У.П., 05.10.2020), «*Кадрова сверблячка Зє-команди спіткала і Постійну делегацію Верховної Ради у Парламентській асамблеї Ради Європи*» (В.З., 14.01.2021), «*Корупція та девальвація совісти стали нормою життя деяких моїх колег по фракції*» (В.З., 14.01.2021);

3) виражати одночасно кілька значень: «*Отже, найімовірніше, що економісти ТКЕ в інших місцях ці компоненти штучно «надули»*» (Д.Т., 23.01.2021) – лексема «надути» вжита одночасно з двома значеннями: 1) збільшити розмір, 2) обманути; «*Як олігархи «нагрівають» українців у містах*» (Д.Т., 23.01.2021) – лексема «нагрівати» вжита одночасно з двома значеннями: 1) протилежне (на що вказує вживання цієї лексеми в лапках) – охолоджувати (зміст статті свідчить саме про це значення: ціни, які олігархи встановили на опалення, є занадто високими, а тому домівки більшості українців залишаються без тепла); 2) обманувати.

2. **Вживання прецедентних феноменів**, які витлумачуємо як інтертекстуальні елементи, що мають надособистісний / масовий характер (тобто відомі широкому загалу представників одного національно-лінгво-культурного співтовариства), неодноразово відтворюються в мовленні й викликають різні асоціації з текстами, які є їхніми джерелами (прототекстами) [3, с. 103].

У сучасному українському газетному тексті найчастіше функціонують прецедентні феномени, прототекстами яких є твори літератури, музики, живопису, кіномистецтва, при цьому вони можуть вживатися у своєму первинному значенні та формі: «*Ми ділили апельсин...*» (Д.Т., 14.02.2014), «*Любіть Україну*» (У.М., 2007, № 108) (у такому випадку прецедентний феномен вжито або з метою підкреслення правильності думки автора, або, у випадку функціонування прецедентного феномена в заголовку, ефектної репрезентації акумульованого змісту статті, що дозволяє привернути увагу реципієнта й актуалізувати його інтерес до неї); а можуть зазнавати різних трансформацій: 1) переосмислення значення прецедентного феномена при збереженні його лексико-синтаксичної структури: «*Без царя в голові*» (Д.Т., 24.01.2021) – у цьому випадку актуалізовані два значення прецедентного феномену: первинне, на що вказує уривок з тексту статті: «*Але російський бунт – «безглуздий і нещадний» – поки що не відбувся*»; підтекстове: позбутися / скинути

з «голови» правління особу, яка поводить як цар, підтвердження цього вміщено в лід-абзаці: «У Росії відбулися масові протести проти режиму Путіна»; 2) поширення прецедентного феномена іншими лексемами: «Енергозбереженню – «зелене світло» (В.З., 2006, № 7), «Львівський бізнес щодо Грузії пасе задніх» (В.З., 2007, № 44); 3) зміна лексичного компонента прецедентного феномена: «Вона пройшла, мов екскаватор, на своїх каблучках...» (У.М., 2006, № 159), «Послів за інвестиціями рахують» (Д.Т., 24.12.2020), «Фінита ля Трамедія» (Д.Т., 16.12.2020), скорочення лексичного складу прецедентного феномена: «Поволі ідеш...» (Д.Т., 2004, № 35), «Зустрічають за одежею» (В.З., 2007, № 23), зміна комунікативної настанови прецедентного феномена: «Мовчання – золото?» (Д.Т., 2005, № 6), «Невже коні винні?» (Г.У., 24.01.2007).

Варто зазначити, що трансформовані прецедентні феномени здебільшого функціонують у заголовках, при цьому найчастотнішими є такі види трансформацій: 1) лексичні (заміна однієї або кількох лексем): *Готуй потяг влітку* (Д., 28.10.2010); 2) морфологічні (зміна граматичних форм частин мови, зокрема дієслова): *Мене тринадцятого мали...* (У.М., 10.02.2009); *Я тебе породила, я тебе і...* (У.М., 04.04.2009); 3) синтаксичні (зміна модальності, порядку слів, фрагментація компонентів): *Хороший хлопець – не професія?* (Ч.Н., 23.01.2010); 4) композиційні (зміна семантичних відношень між предикативними частинами, елімінація компонентів): *Згинуть наші вороженьки... Або стануть друзями* (У.М., 14.04.2009) [4, с. 13].

Спостереження за сучасними українськими газетними текстами засвідчує, що автори часто імплікують своє ставлення до зображуваних осіб, використовуючи прецедентні імена: «*Сили, аби нести свою важку президентську ношу, Зеленський черпає у високому рейтингу довіри та «Братстві Персня», покликано розділити з ним усі тяготи та прикраси походу. І якщо рейтинг, за яким дуже ретельно стежать, не скорчується, а лише зсувається, що цілком зрозуміло в країні, де населення перемогло громадян, то у «Братстві» сталося лихо: гном кидає в побратимів сокирки, Гендальф шипить: «Націоналізація не пройде!», ельфи «продають квитки» хобітам при призначеннях, а Слідопит дотерся з Мордором. Ага, ще і з Кличком... Треба було з цим щось робити, й Гімлі принесли в жертву» (Д.Т., 15.02.2020); «*Надія Вікторівна* [автор розповідає про Н. Савченко], звісно, Мау-*

злі серед людей. Але хто сказав, що поруч із нею немає Багіри в дуже тверезому умі і при ясній свідомості? У надійному контакті з пітоном» (Д.Т., 23.03.2018). Використання прецедентних імен на позначення певних людей дає змогу авторові імпліцитно й лаконічно висловити своє ставлення до них. Крім того, така алегорія зацікавлює реципієнта та стимулює його декодувати, хто ж прихований за прецедентними іменами.

3. **Вживання перифраз.** Аналіз українських газетних текстів, виданих в останні 10 років, засвідчує, що здебільшого в них функціонують перифрази із негативною / принизливою конотацією: «*Однак безвідповідальність пацанів із «95-го кварталу» уже прямо загрожує національній безпеці держави*» (Д.Т., 24.01.2021), – перифраз «пацани з 95-го кварталу» вжитий на позначення осіб, які очолюють керівні посади в міністерствах, а раніше працювали в компанії «95 квартал»; «*Інакше й бути не могло, оскільки свійська тварина Порошенка напала на Йованович, що в результаті коштувало їй скандального завершення дипломатичної кар'єри*» (Д.Т., 27.09.2019) – перифраз «свійська тварина» вжито на позначення колишнього генерального прокурора України Ю. Луценка, який виступив проти посла США в Україні М. Йованович; «*Стигматизуючий агресивний наратив про Сороса і «соросят» – нині своєрідна перепустка до клубу «балакаючих голів», у химерний інформаційний космос пропагандистської машини «Ньюс Ван – Зік – 122 – Наш» (Д.Т., 12.08.2020) – «балакаючі голови» – журналісти, які надають завчасно неправдиву інформацію; «*Стверджують, що хазяїн Банкової обіцяє його дати вузькому колу в неділю*» (Д.Т., 14.02.14) – «хазяїн Банкової» – президент.*

4. **Гра з атрибутами.** Сутність цього прийому вбачаємо у тому, що авторське сполучення іменника з атрибутом зумовлює зміну значення іменника або його конотації, а відтак породжує певний підтекст. Наприклад: «*Богдан – президентський блок життя рішення, безцеремонністю та шапкозакидацтвом. Чи стане дуже підприємливий юрист і успішний бізнесмен блоком оформлення президента....» (Д.Т., 31.05.2019) – вживання сполучень «підприємливий юрист і успішний бізнесмен» вказують на те, що автор хоче підкреслити, що Богдан – це насамперед підприємець, а тому він робить усе як успішний підприємець для свого бізнесу. Або в іншому тексті: «*Законники-схематозники: як вивести «потрібних людей» з-під відповідальності*»*

(Д.Т., 29.12.2020) – атрибут «схематозники» є сленгом і походить від лексеми «схематоз» (бажання швидко збагатитися, обманюючи інших людей), що посилює негативне значення лексеми «законники» (про її негативне / переносне значення свідчить те, що вжита ця лексема в лапках), тому їхнє поєднання породжує такий підтекст: люди, які мають захищати закон, прагнуть цей закон порушити з метою власної наживи.

5. Вживання іншомовної лексики. Спостереження за функціонуванням іншомовних запозичень в сучасних українських газетних текстах дозволяє виокремити дві тенденції:

1. Вживання іншомовних лексем, зумовлене «тенденцією моди» (маємо на увазі такі лексеми: *тригер, хайпанути, праймеріз, кейс, драйвер, пул, лайки, шери, дриблінг, мультиплікувати* тощо). У цьому випадку запозичення надають тексту жвавості, невимушеності, створюють ефект новизни, а їх декодування не потребує глибинного знання мови. Проте такі запозичення привертають увагу реципієнта, а іноді містять певні підтексти. Наприклад: «*Зеленський же вважав, що круто хайпанув*» (Д.Т., 27.09.2019) – лексема «хайпанути» в контексті про президента видається дещо недоречною, іношлитою, вона надає контексту принизливої конотації, дозволяє припустити, що автор негативно оцінює дії В. Зеленського. У цьому випадку можна стверджувати, що іншомовна лексема набуває оказіонального інвективного значення. Те саме спостерігаємо в інших контекстах: «*А вже обіцяти Трампу надіслати досвідченого дипломата, посилати агреман на Шамшурі...*» (Д.Т., 27.09.2019), «... він [президент України В. Зеленський] усе ще знімає скетчі, не маючи сценарію для справжнього твору» (Д.Т., 2020, № 1282), «*Фабула червоної серії політичного сіткому, яку нам запропонували подивитися вчора, виявилася доволі напруженою*» (Д.Т., 25.12.2020).

2. Вживання іншомовних лексем, декодування яких потребує значної когнітивної діяльності реципієнта. Порівняно із запозиченнями першого типу, ці запозичення є більш ефективними в контексті мовної гри, оскільки їхнє декодування пов'язане з певними труднощами / мовними бар'єрами, подолання яких приносить «інтелектуальне задоволення» реципієнтові, а тому захоплює його в розгадування авторського підтексту. Наприклад: «*Лідер держави, хай невеликої й поки що слабкої, представляє десятки мільйонів людей. Це має примушувати його завжди лишатися Homo erectus*» (Д.Т., 27.09.2019). «Homo erectus» у перекладі з латинської «людина прямоходяча»,

у цьому контексті автор стверджує, що голова держави має бути людиною прямоходячою, тобто мати чіткі власні позиції і не хилитися перед іншими. Імпліцитно тут закладена думка про те, що очільник нашої держави не є такою людиною.

Спостереження за функціонуванням лексичних засобів мовної гри в сучасних газетних текстах дозволяють констатувати, що насамперед їх використовують для вираження імплікативних інвектив – «негативно-оцінної інформації про людину, виражену без використання особливих лексичних одиниць, що сприймаються носіями мови як інвективні, а також як негативна фактологічна інформація про людину, не репрезентована експліцитно» [2, с. 9]. Тобто лексичні засоби мовної гри здебільшого вживають у газетному тексті для імплікації негативної оцінки певної особи – це їхня основна, на нашу думку, роль. Всі інші функції, з якими вони виступають у тексті (актуалізація уваги реципієнта, збудження його інтересу до декодування імплікатур, передача акумульованого змісту тексту (маємо на увазі випадки, коли лексичні засоби мовної гри вжиті в заголовках), надання тексту жвавості / сучасності (йдеться про випадки, коли до мовної гри залучені іншомовні запозичення, молодіжний сленг, просторіччя тощо) або навпаки інтелектуальності (йдеться про використання під час створення мовної гри іншомовних запозичень або інтертекстових вкраплень, які потребують певної когнітивної діяльності реципієнта) мають додаткове функціональне значення.

На синтаксичному рівні найбільш вживаними засобами мовної гри є такі:

1. **Повтори**, що, на думку М. Жирмунського, зумовлено бажанням посилити емоційну виразність слова, адже слово, вжите лише один раз, не досить міцне для того, щоб передати всю напругу почуттів, вкладених у нього [1, с. 78]. Серед повторів найчастіше функціонують такі: 1) анафоричні: «*Я хочу втекти. Але! Так, ви маєте рацію, – я залишуся. Тому що найтемніше перед світанком. [...] Тому що моїм дітям потрібна Батьківщина, а вони мають бути потрібні їй. [...] Тому що, забувши про нахаб-перекупниць, я не поїду від ненавмисної радості сумних зморщених бабусь. [...] Тому що, побувавши в майже півсотні країн, я не бачила Харкова, Шацьких озер, чернівецького універу, Кам'янець-Подільської фортеці і щойно розібралася з нумерацією станцій Фонтана» (Д.Т., 19.09.2017); 2) епіфоричні: «*За даними екологів, за останні 10 років столиця втратила близько 200 гектарів зелених насаджень. Нові будинки зводяться не лише на місцях знесених**

старих, а й замість *зелених насаджень*» (Д., 2005, № 52); 3) анадиплозисні: «Кожне слово критики, кожна спроба оцінити політичний курс, який проводило російське керівництво останніми роками, можуть бути сприйняті як підтримка *терору*. *Терору*, що буквально захлинув Росію останніми тижнями» (Д.Т., 2004, № 35). Такі повтори надають тексту ритму й динаміки. Вони акцентують на собі увагу реципієнта, а повторюється здебільшого найголовніше, тому повтори сприяють маніпуляції / програмуванню його свідомості.

2. **Парцеляція та приєднання.** «Отже, в заступника глави ОПУ Татарова, який курує правовий напрям, весь цей час була пряма можливість впливати. На поліцію, суддів, прокурорів...» (Д.Т., 25.12.2020) – парцеляція; «14 лютого Сергій Вовк частково задовольнив скаргу адвоката Лисенка й зобов'язав Офіс генпрокурора передати справу іншому слідчому органу. Не вказавши якому, щоб не обмежувати незалежність прокуратури» (Д.Т., 25.12.2020) – приєднання. Обидва ці засоби надають тексту експресивності, а також фокусують увагу реципієнта на змісті відокремленої конструкції, збуджують інтерес до встановлення причини відокремлення і змушують шукати підтекстову інформацію / імпліцитні коди.

3. **Синтаксичний паралелізм.** Не «Великого кradівництва», а порятунку від коронавірусу. Не переїзду на державну дачу, а обіцяних вчителям зарплат у 4000 доларів (В.З., 25.12.2020) – цей засіб надає тексту динамічності, акцентує увагу реципієнта на явищах, що зіставляються. Іноді синтаксичний паралелізм допомагає авторові імплікувати свої думки. Наприклад: «Богдан неправдоподібно відкритий і чесний у своїх заявах через абсолютну байдужість до громадської думки. Єрмак, який заявив за день до відставки про відсутність конфлікту між ним і Богданом, публічно бреше пригломшливо легко і про це варто пам'ятати. Богдан абсолютно нестерпний до будь-якого вияву корупції, до якого він не має стосунку. Єрмак – дуже комерційний персонаж, який знається на розподілі часток» (Д.Т., 15.02.2020) – у цьому контексті синтаксичний паралелізм вжито, щоб показати, що дві людини відрізняються одна від іншої, натомість зміст конструкцій засвідчує, що вказані особи досить схожі, тому й виникає підтекст: влада хоче показати людям, що Богдан і Єрмак є абсолютно протилежними за характером і поведінкою людьми, а насправді вони мало чим різняться один від одного.

4. **Внутрішній діалог.** «Хитро? Так. Чи було це загалом законно з точки зору духу права? Ні»

(Д.Т., 29.12.2020), «Чи намагався Артем Ситник після січня продавлювати через САП рішення про активні дії? Ні. Чому? Вочевидь, через ситуативний альянс з Арсеном Аваковим» (Д.Т., 03.11.2017) – цей прийом створює в реципієнта ілюзійність діалогу з автором, відчуття того, що він є безпосереднім учасником розмови, а відповіді, сформульовані автором, є його власними; усе це дозволяє маніпулювати свідомістю реципієнта, навіювати йому авторські позиції.

Якщо лексичні засоби мовної гри в сучасному українському газетному тексті здебільшого передають імпліцитну інвективу / характеристику осіб, то синтаксичні засоби здебільшого містять імпліцитні ідеї, заклики. Вони надають тексту емоційної виразності та напруги, динамічності, створюють ілюзію реального діалогу автора з читачем, завдяки особливостям синтаксичної репрезентації / формам подачі дозволяють маніпулювати свідомістю реципієнта.

Під час вивчення реалізації мовної гри в сучасному газетному тексті було встановлено, що, крім лексичних і синтаксичних засобів, активно функціонують і графічні. Найчастотнішим серед них є **візуальна актуалізація семантики певного компонента**. Виділення частини лексеми фокусує увагу реципієнта на формі й змісті цієї частини, збуджує інтерес до встановлення причин візуалізації, виводить на авторський підтекст. Наприклад: «Під час зльоту лідерів країн планети *Зе!мля* увагу журналістів справді було прикуто до президента України» (Д.Т., 27.09.2019) – у цьому контексті автор намагається акцентувати увагу реципієнта на компоненті ЗЕ, що є частиною прізвища українського президента, передати думку, що до останнього наразі прикута увага всього світу. Цей засіб мовної гри спостерігаємо й у інших текстах: «*STAR*евич Володимир» (Д.Т., 2004, № 47), «Спроба *ноМЕР* три» (У.М., 2006, № 198), «*БУЛа*, є і буде» (В.К., 2006, 3 187). Функціональне призначення графічних засобів мовної гри, як і синтаксичних засобів, – актуалізація уваги реципієнта на виділеному компонентні з метою збудження його інтересу до декодування імплікативних ідей / позицій автора.

Висновки і пропозиції. Специфіка газетного тексту, а саме його емоційність, експресивність і маніпулятивність та інституціональність зумовлюють вживання в ньому мовної гри. Мовна гра реалізована на всіх рівнях газетного тексту, проте найактивніше засоби її репрезентації виявляються на лексичному та синтаксичному рівнях. Так, на лексичному рівні найпоширенішими засобами

мовної гри є переосмислення лексем, вживання прецедентних феноменів, перифраз, іншомовних запозичень, гра з атрибутами. На синтаксичному рівні найвживанішими є такі засоби: повтори (анафоричні, епіфоричні, анадиплозисні), парцеляція, приєднання, синтаксичний паралелізм, внутрішній діалог. Крім того, мовна гра в газетному тексті може бути реалізована графічними засобами, найчастотнішим із яких є візуальна актуалізація семантики певного компонента.

Основне функціональне призначення усіх засобів мовної гри – передача авторських імплі-

катур. При цьому лексичні засоби насамперед виражають імплікативні інвективи / характеристики, а синтаксичні та графічні засоби – імплікативні ідеї, заклики, позиції. Крім того, усі засоби мовної гри сприяють емоційній виразності, динамічності тексту, надають йому жвавості / сучасності або інтелектуальності, створюють ілюзію реального діалогу автора з читачем, незвичною / ненормованою формою подачі актуалізують увагу реципієнта та стимулюють його декодувати авторські імплікатури, сприяють маніпулюванню його свідомістю.

Список літератури:

1. Жирмунский В. М. Теория литературы. Поэтика. Стилистика. Ленинград, 1977. 408 с.
2. Заложная И. В. Импликативная инвектива в современном русском языке: структурно-семантические и коммуникативно-прагматические характеристики : автореф. дис. канд. филол. наук: 10.02.01. Ставрополь, 2011, 23 с.
3. Лазаренко С. В. Засоби та форми репрезентації категорії зв'язності в газетному тексті : дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01. Одеса, 2007. 203 с.
4. Назаренко О. М. Реалізація категорії діалогічності в сучасному українському газетному тексті : автореф. дис. канд. филол. наук: 10.02.01. Одеса, 2012, 20 с.

Lazarenko S. V., Nazarenko O. M. LANGUAGE GAME IN MODERN NEWSPAPER TEXT: IMPLEMENTATION FEATURES AND FUNCTIONAL PURPOSE

The article is devoted to the study of the peculiarities of the implementation of the language game in the modern Ukrainian newspaper text. It is established that the active functioning of the language game in a newspaper text is due to its specificity, namely: belonging to the institutional type of texts on the one hand, which requires some restraint in the selection of lexical and syntactic units and forms of their representation, and on the other – functional purpose: manipulation of consciousness recipients and the formation in them of a certain pattern of behavior that requires the use of emotionally colored, expressive language units.

It was found that in the modern Ukrainian newspaper text the language game is most actively realized on lexical and syntactic levels. The most frequent means of representation of language game are investigated, namely: at lexical level: rethinking of words, use of precedent phenomena, paraphrases, foreign language borrowings, game with attributes; at the syntactic level: repetitions (anaphoric, epiphoric, anadiplosis), parcelling, joining, syntactic parallelism, internal dialogue. It is established that the language game in a newspaper text can be realized by graphic means, the most frequent of which is the visual actualization of the semantics of a certain component.

The main functional purpose of all means of language play is the transfer of author's implicatures. Lexical means express implicative invectives / characteristics and syntactic and graphic means – implicative ideas, appeals, positions. All means of language play contribute to the emotional expressiveness, dynamism of the text, give it liveliness / modernity or intelligence, create the illusion of real dialogue between the author and the reader, unusual / non-standard form of presentation actualize the recipient's attention and stimulate.

Key words: language game, newspaper text, implicative invective, implicatures, subtext.